TVA în era digitală: Pachetul de măsuri ViDA UE reduce radical posibilitățile de fraudă cu TVA intra și interstatal

Autori: Georgiana Iancu, Partener, liderul departamentului Impozite indirecte, EY România și

Georgiana Constantin, Senior Manager, Impozite indirecte, EY România

Reforma TVA în Era Digitală (așa-numitul Pachet ViDA), în vigoare din 14 aprilie 2025, își propune, pe de o parte, să reducă frauda în domeniul TVA și să simplifice comerțul transfrontalier, dar și să reducă complexitatea administrativă prin implementarea unor cerințe standardizate de raportare digitală, gradual, până în anul 2035.

Unul dintre principalii piloni ai reformei ViDA are în vedere tranziția către un sistem de raportare digitală uniformizat la nivelul statelor membre ale Uniunii Europene (UE). În acest sens, se are în vedere documentarea electronică a tranzacțiilor, pentru fiecare tranzacție în parte. Acest lucru ar permite corelarea încrucișată a datelor și ar spori capacitățile de control ale adminstrațiilor fiscale din statele membre UE, reducând în același timp costurile administrative.

Reforma ViDA se aliniază și cu obiectivele de reducere a "deficitului de încasare a TVA" ce a fost estimat pentru anul 2022 la 89 miliarde euro în UE. Deficitul de încasare a TVA reprezintă diferența totală dintre veniturile din TVA preconizate pe baza legislației de TVA și încasările efective

de TVA, o parte semnificativă fiind generată de frauda în domeniu, în special în aria tranzacțiilor intracomunitare.

În ceea ce privește România, ținând cont că facturarea electronică este obligatorie pentru tranzacțiile locale începând cu 2024, la o primă vedere, cerințele de raportare digitală și facturare electronică din pachetul ViDA nu ar trebui să aibă un impact imediat și semnificativ la nivelul mediului de afaceri. Există totuși o serie de obligații și implicații practice pe care companiile vor trebui să le aibă în vedere în perioada următoare.

Într-o primă etapă, începând cu 14 aprilie 2025, toate statele membre vor putea introduce facturarea electronică pentru tranzacțiile locale fără a obține o derogare prealabilă din partea Consiliului UE. Nu acesta a fost cazul României, care a trebuit să obțină o astfel de derogare în 2023, pentru a putea introduce în mod obligatoriu și la nivel generalizat actualul sistem de facturare electronică RO e-Factura. Această simplificare poate duce la o adoptare mai rapidă a facturării electronice în statele membre ce nu au obținut încă o astfel de derogare.

Începând cu 1 iulie 2030, sunt prevăzute o serie de obligații privind facturarea electronică și raportarea digitală. În ceea ce privește facturarea electronică, aceasta va deveni metoda implicită pentru emiterea facturilor. Cu toate acestea, statele membre pot opta pentru menținerea facturilor în format hârtie sau în alte formate electronice pentru tranzacțiile interne.

De asemenea, facturile electronice vor trebui să respecte Standardul European de facturare electronică și lista sintaxelor sale, existând un anumit grad de flexibilitate, în special în cazul statelor membre ce au implementat deja facturarea electronică, menit să reducă povara generată de costurile administrative.

Pe de altă parte, deținerea unei facturi electronice valide va deveni o cerință esențială, de fond, pentru deducerea TVA, în situația în care statele membre nu permit formate alternative de factură pentru tranzacțiile interne. Având în vedere această prevedere, dar și modul în care România a implementat în prezent e-Factura, respectiv ca fiind exemplarul original al facturii, este adusă în prim plan o perspectivă critică cu privire la deducerea TVA și faptul că poate fi exercitat dreptul de deducere a TVA **doar în situația primirii și înregistrării exemplarului original al facturii primit prin platforma RO e-Factura.**

O altă modificare de impact vizează termenul pentru emiterea facturii electronice în cazul tranzacțiilor transfrontaliere, ce se va modifica la 10 zile de la data livrării, comparativ cu termenul de până la 15 a lunii următoare celei în care au fost livrate bunurile.

Așadar, din perspectiva facturii electronice, companiile vor trebui, pe de o parte, să asigure până la 1 iulie 2030 adaptarea sistemelor ERP și a sistemelor de facturare, astfel încât să permită emiterea și primirea facturilor în format electronic inclusiv pentru tranzacțiile transfrontaliere. Pe de altă parte, companiile vor trebui să se asigure că vor avea în vedere toate noile cerințe, astfel încât să evite potențiale consecințe fiscale.

Din perspectiva cerințelor de raportare digitală, începând cu 1 iulie 2030, companiile vor trebui să asigure raportarea datelor privind livrările de bunuri și prestările de servicii transfrontaliere către administrațiile fiscale, într-un format standardizat. Această nouă obligație aduce în schimb **eliminarea declarației recapitulative 390 privind operațiunile intracomunitare.**

Totodată, statele membre pot extinde cerințele de raportare digitală și pentru achizițiile transfrontaliere de bunuri și servicii sau pentru tranzacțiile interne.

Deși așteptarea este ca informațiile solicitate în scopul raportării digitale a tranzacțiilor transfrontaliere să fie similare celor raportate în prezent prin declarația recapitulativă 390, vor fi solicitate informații suplimentare inclusiv date bancare, astfel încât administrațiile fiscale să poată urmări nu numai bunurile, ci și fluxurile financiare ale companiilor.

În acest sens, se are în vedere dezvoltarea unui sistem electronic central de schimb de informații privind TVA ("sistemul VIES central") ce va colecta informații de la furnizori și de la clienți în baza obligațiilor de raportare digitală, va efectua verificări încrucișate și va pune la dispoziția statelor membre acest intrument de verificare care să permită o combatere mai eficienta a fraudei în domeniul TVA.

Trebuie precizat și că, prin pachetul ViDA, nu se are în vedere eliminarea obligațiilor de raportare SAF-T sau a obligațiilor de raportare privind operațiunile efectuate prin casele de marcat.

În concluzie, reforma ViDA, prin noile cerințe de raportare digitală și facturare electronică, va veni ca un strat suplimentar care să cimenteze parcursul de digitalizare fiscală început în România prin proiectele SAF-T, e-Factura, e-Transport, e-Case de marcat și e-TVA. Principalul scop este acela de reducere a fraudei în domeniul TVA, inclusiv din comertul transfrontalier, și, respectiv, de diminuare a deficitului de încasare a TVA.

În contextul unui parcurs către digitalizare fără cale de intors, direcția este clară: raportarea către admistrațiile fiscale în timp aproape real a tuturor tranzacțiilor efectuate de către companii. Este necesar și important ca toate procesele de digitalizare fiscală și implementările făcute până acum să fie revăzute, astfel încat conformarea la cerințele ViDA să fie una ușoară, planificată din timp și care

să se integreze cât mai bine cu tabloul de bord al funcției fiscale a companiilor.